

ОЛЕКСІЙ ЧУПА

Люди Донбасу — без вигадок і узагальнень

КАЗКИ МОГО БОМБОСХОВИЩА

Чупа проводить нам екскурсію
цим своїм внутрішнім Донбасом,
делікатно намагаючись не порушити
спокою персонажів.

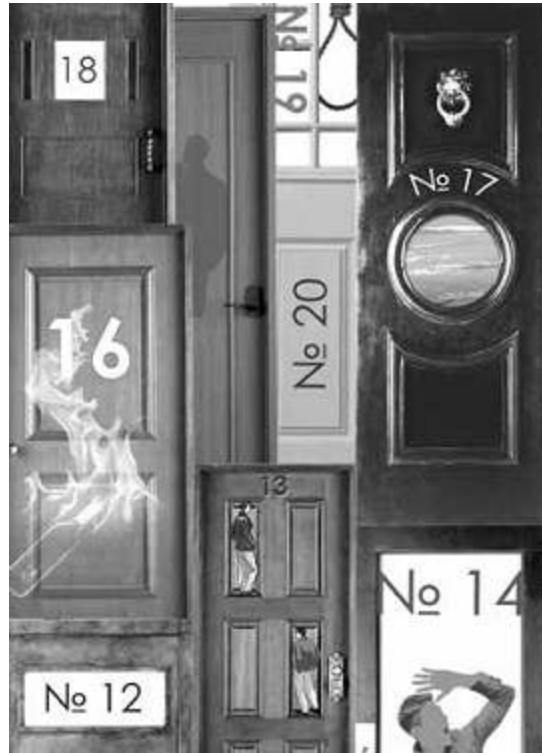
*Софія Андрухович,
письменниця*

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Олексій Чупа
Казки мого бомбосховища

Обережно! Ненормативна лексика!

Передмова

Здоровий підхід до страшних речей

В Олексія Чупи до творчості дуже здоровий підхід. Вирішивши стати письменником, він зосередився і зайнявся своєю справою: почав писати багато й дедалі більше і видаватись часто й дедалі частіше. Схоже, що писання для Олексія Чупи – справа дуже люблена. Бо коли людина працює коло того, що її по-справжньому захоплює, розворушує й оживляє, то і справа її ворухиться і живе – викресана, як іскра, із цієї надщербленої миті, а не знесилена нескінченними сумнівами й фантазіями про досконалість і богоподібність.

Хоча який письменник здатен відмовитись від фантазій про богоподібність? Під час артилерійського обстрілу в Макіївці оповідач із «Казок мого бомбосховища» ховається у підвалі свого багатоквартирного будинку та розмірковує про мотиви письменництва. Йому здається найбільш імовірним те, що письменників приваблює «можливість трохи побути Богом». Фантазія дозволяє відчутти присмак всемогутності, натомість обов'язків перед персонажами, здавалось би, немає: «Закрив [книжку] – від них нічого не залишилося. Зручно». Але хіба це зручність – ділити приміщення з героями власної прози? Це вже пахне відповідальністю за свої слова.

Чупа проводить нам екскурсію цим своїм внутрішнім Донбасом, делікатно намагаючись не порушити спокою персонажів: фриків, алкоголіків, садистів, розгублених та загублених нероб і фанатиків. Одним словом, звичайних людей.

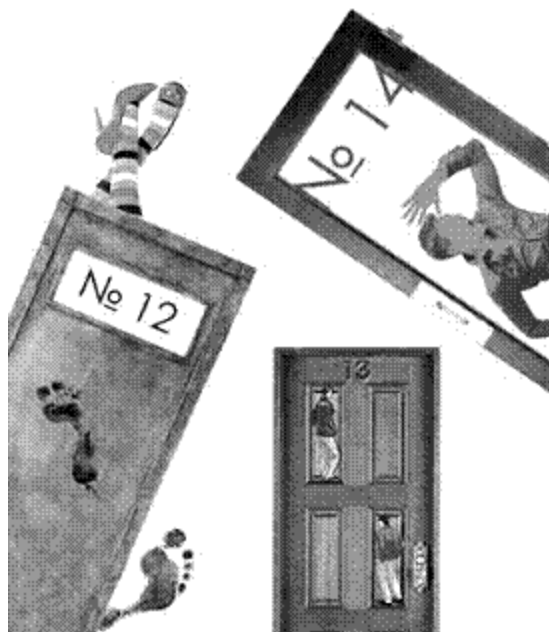
Читач ловить себе на потребі спакувати посилку з теплим одягом і ліками, шампунем для вічно молоді Верки Лабуги, томом Шевельова й кількома голівками свяченого часнику для подружжя Задорожних, порцеляною статуеткою для глухої пані Клави,

музичним альбомом від Йонсі та Алекса для бабусі й онучки з 17-тої. Читач прокидається – і опиняється серед сну про індустріальні ландшафти, де хропе старий звір-завод, розгалужуються потічки залізничних колій, будинки жалісливо поскрипують «просохлими дерев'яними перекриттями», а «кольорові протяги» тягають «вулицею цей мінорний спекотний блюз».

Чий це сон – читача, персонажів, автора? Чи це наше незручне колективне марення, викресане, як іскра, із цієї надщербленої миті?

Софія Андрухович

Перший поверх

Квартира № 12

Секс утрюх

Майже усе, що відбувалося, говорилося, думалося та робилося у дванадцятій квартирі, легко можна було віднести до філософської категорії угару. Оте нікчемно мале і непомітне «майже», втиснуте на початку розповіді, стосувалося звичайного середньостатистичного життя, аж ніяк не притаманного мешканцям «дванадцятки». Те «майже» було таким незначним, що можна було би й не брати його до уваги. Я і не братиму.

У дванадцятій квартирі панував угар. Це не був ані гармидер, ані тарарам, ані шарварок чи рейвах, ні. Угар, та й годі. Ніхто з мешканців під'їзду не зумів би пояснити напевно, чому вони вживають саме це слово. Але десь у глибинах їхньої підсвідомості спливали, як кити на поверхню океану, важкі спомини про те, як через Верку з «дванадцятки» чотири рази мало не згорів увесь будинок. Ця психологічна травма залягла глибоко і надійно, навіки зв'язавши в розумінні решти мешканців злочасну квартиру на першому поверсі з такими співзвучними коренями гор– і гар–.

Угар оселився в дванадцятій квартирі близько тридцяти років тому, перед самісіньким початком «перестройки». Оселився разом із Веркою Лабугою, тоді ще цілком принадною, хоч і демонічною жінкою. Верці було під тридцять, вона слухала геві-метал, була коханкою якоїсь шишки з прокуратури, і місцеві боялися її, як чорта. Чи то пак, якщо послуговуватися доречнішою ідеологічною термінологією, – як ворога народу. Боялися настільки, що не дивилися їй в очі, не віталися з нею і не розмовляли, всіляко уникаючи. Верка, своєю чергою, нічого спільного з місцевими не мала, в друзі не набивалася. До неї ніхто не заходив, і про те, що відбувалося в її квартирі, люди могли судити, лише спостерігаючи ззовні, дивлячись на рвучкі чорні силуети в її жовтих нічних вікнах і

дослухаючись до диявольської музики, яка мало не цілодобово гуркотіла з Верчиного вікна.

У її помешканні царював відвертий хаос. А оскільки хаос набагато більш самодостатній, ніж навіть найміцніший порядок, то хаос цей легко пережив такі хиткі по своїй суті явища, як піднесення національної самосвідомості, розпад радянської імперії, кілька революцій, шалена інфляція та покращення разом зі стабільністю. Ба більше, я переконаний, що Лабуга, зав'язнувши у цьому своєму хаосі, навіть не помічала того, як міняється світ за її вікнами на першому поверсі.

Останній, хто відкрито виступав проти Лабуги, після написання заяви до міліції несподівано для всіх сів до в'язниці за зберігання наркотиків, більше його не бачили. З часом люди перестали навіть викликати наряд, хоч як відверто нахабно й незаконно поводитися Лабуга та її гості. Міліція приїздила, вкотре переконувалася, що викликали її у «дванадцятку», і задушевним тоном радила з Веркою не зв'язуватися. Удавати, що її не існує. «Ага, не існує», – похмуро кивали на її двері люди. За дверима рубали «Cannibal Corpse», чувся дзвін пляшкового скла та диявольський сміх хазяйки квартири. Час котився за опівніч, і мало хто міг заснути під такі колискові.

Верка мала, сама того, певно, не знаючи, дозвіл на такий хардкор. Коханця-прокурора, який прописав її до «дванадцятки», Верка бортанула вже понад місяць тому, та він залишався її ангелом-охоронцем. Кохання тридцятирічного чоловіка, якщо воно вже загорілося, може тривати аж до смерті. І це був саме той випадок. Те, що за останні тридцять років він перетворився з товариша Смірнова на Петра Петровича, першого зама обласного прокурора, аж ніяк не давало переваг мешканцям під'їзду у боротьбі з Лабугою. А те, що з'явилася тенденція забирати «донецьких» на підвищення до Києва, вселило у їхні душі остаточний і непереборний смуток. У 2015-му весь під'їзд змовився голосувати проти владної партії, сподіваючись, що Петро Петрович втратить свій владний німб і вони зможуть нарешті викинути Лабугу на мороз після тридцятирічних знущань.

«Якщо знов переможуть ті самі, нам піздець», – уже не добираючи слів, зітхали усі.

А Верка просто собі жила, не помічаючи того всього, що діялося довкола неї. Ані прокльонів і змов, ані розмов, ані нічних нарядів, ані погрозливих написів на стінах першого поверху. Її життя мало два кольори – веселощів більших і веселощів менших. Якщо в неї невідь-звідки з'являлося бабло, Лабуга збирала усіх своїх дружбанів і влаштовувала апокаліптичні вечірки. Якщо бабла в неї не знаходилося, вона збирала усіх своїх дружбанів, вони скидалися хто що має і також веселилися, але скромніше. Дружбу вона водила з такими сірими і водночас запаморочливими персонажами, що я тільки дивувався, де вона їх знаходить. Усі як один – саботажники, алкаші, стабільно безробітні, хронічно бездомні, побиті життям і гопниками. Вони миттю просаджували на випивку будь-які гроші. Суми від двох гривень до двох-трьох тисяч (так-так, бувало й таке) спускалися в алкогольні ріки, як кров незайманок у язичницькі колодязі для жертвоприношень. У перервах між зловживаннями вони любили виловлювати нас, малих пацанів, і вантажити своїми філософськими телегами, поки в полі їхнього зору не з'являлася нова пляшка. Я слухав їх найбільше та найуважніше. І вже пізніше, набагато пізніше зрозумів, що життя познайомило мене з персонажами Чарльза Буковскі раніше, аніж я навчився нормально читати, і тим більше – читати Буковскі. На роду написано, чи що?

* * *

Суботній ранок для Сергія Платонова – це пора, якої він не знає. Зазвичай Сергій, відпахавши в банківському офісі свій законний робочий тиждень, у п'ятницю ввечері надирається з колегами в барі, повертається додому пізно-пізно вночі, завалюється спати й оживає аж ближче до вечора. Субота для нього не має ранків. Можливо,

суботні ранки існують, але Сергій їх не бачив із часу закінчення школи.

Але сьогодні – виняток. Ще відучора він знав, що в суботу вранці матиме завдання від шефа. Нічого складного: треба сходити до однієї жіночки на квартиру і з'ясувати, чому вона своєчасно не сплачує кредит. Якщо випадє okazія, з'ясувати, чому вона не тільки не платить, а ще й нахабно ігнорує дзвінки й листи з банку, коротше кажучи, уникає виконання нею ж підписаного контракту. Протягом тижня до неї кілька разів приходили, але вдома нікого не виявилось, напевно, пані була на роботі. Щоправда, за тим місцем роботи, яке вона вказала в анкеті, ніхто ніколи про неї не чув. Словом, справа хвилинна і не надто важка – лише підчепити жінку на гачок, визначити, чи вона хоча б мешкає там, де написала. Але представник банку мусить виглядати солідно, і тому Сергій учора після роботи пішов додому і ліг спати тверезим. Уперше за довгий-довгий час.

Він простував собі від зупинки, звіряючись із мапою. Будинок, де мешкала клієнтка Лабуга, мав бути десь неподалік. Трохи попетлявши провулками, Сергій вийшов на широку вулицю, обабіч якої росли розлогі каштани. «Красиво», – подумав Сергій і пішов до подвір'я, біля входу до якого значився потрібний йому номер.

Двір був по-липневому зелений і по-ранішньому теплий. Він порожньо тягнувся уздовж червоної цегляної стіни будинку, наприкінці переходячи в дитсадок. Прокалатала відрами двірничиха, десь неподалік низько прокричав молочник, кілька котів, хаотично рухаючись, перетнули асфальтовий квадрат посеред двору. Було тихо і безлюдно. Будинок лише починав прокидатися. А отже, шанси застати вдома пані Лабугу були значні. Сергій усміхнувся собі і рушив на пошуки.

Упритул підходячи до під'їздів, він розглядав написані на металевих табличках номери розташованих там квартир. Дванадцята виявилася в другому. Вхід до під'їзду закривали важкі металеві двері з кодовим замком. Звідкілясь ізсередини рокотіла

зловісна музика, і банківському посланцю на мить зробилося зимно, попри те що на вулиці вже виповзала спека. Він здригнувся, пересмикнув плечима, відчувши, як під білосніжною сорочкою виступили холодні краплі несподіваного поту, і взявся до підбирання коду.

Оскільки в усьому місті встановленням таких дверей займалися лише дві фірми, то й чудодійних комбінацій для відімкнення існувало також дві. Сергій впорався з другої спроби.

Двері зі скрипом відчинилися, і в обличчя йому війнуло прохолодою і тютюновим димом. Залишивши за спиною зелені літні дерева і прогрітий асфальт, Сергій Платонов, молодший банківський консультант, ступив у морок під'їзду. Він зробив кілька кроків сходами вгору і знову вчув ту страшну музику, від якої хребтом прошмигнула слизька і холодна змія. Він мало не повернув був до виходу, але згадав, що ті, хто не виконує завдання, в них на роботі довго не затримуються, – і міцніше вчепився у дерев'яні перила.

Найперше, що він зрозумів, – освітлення на першому поверсі немає. Лише на двері тринадцятої квартири, що була прямо перед ним, падало світле півколо з невеличкого віконця між поверхами. Сергій, напруживши очі і сконцентрувавши зір, намагався роздивитися приліплені до дверей номери квартир. Так, усе правильно. Квартири з дванадцятої по чотирнадцяту. Він дістав із кишені джинсів свій мобільний і, аби переконатися, підсвітив собі.

Двері «дванадцятки» виглядали вражаюче. Сергій, як і більшість офісних працівників, адреналін отримував із комп'ютерних ігор, ставок на тоталізаторах і телевізійних новин. Оскільки перше і друге з часом впливали на зір та гаманець, то Сергій віддавав перевагу новинам. Кримінальні, політичні, новини шоу-бізу – то був його улюблений коник. Так ось, колись давно він бачив, як виглядають входи до поліцейських відділків після зіткнень із грецькими анархістами. Тут було щось подібне. Довкола самих дверей чорніла кіптява, дерев'яну лутку прикрашали сліди пожеж, а дзвінок безпомічно, як самогубець, висів на голому покоцаному дроті

праворуч від дверей. Липкі на дотик двері були обклеєні папером із дивацьким візерунком. Під дверима лежав поролоновий килимок із милим написом HOME SWEET HOME, але коли Сергій випадково ступив на нього, під ногами гучно чвакнуло. Знизу, начебто із самого пекла, війнуло гострим запахом сечі, крові й водяри, і Сергій висмикнув уже зав'язлого черевика з гостинного килимка. Холодна змія вдруге промайнула його хребтом і зникла десь нижче спини.

– Блядь, – процідив крізь зуби і заходився протирати черевик хустиною.

За якісь три хвилини, сяк-так привівши себе до ладу, Сергій знову випростався. Ще раз посвітив біля дверей, шукаючи справний дзвінок, але не знайшов.

«О'кей, Сергію, – сказав сам до себе, – нічого страшного. Зараз подзвониш, спитаєш і звалиш. У бар. А там надолужиш згаяне вчора. Гарзд?»

Згадавши про бар, Сергій пожвавився. Видихнувши, він пригладив волосся, дістав із торби папку з ручкою та начепив на обличчя янгольську банківську усмішку.

Слідом за цим пролунав глухуватий стукіт у двері. Кісточки пальців тричі провалили погано приклеєний до дверей папір і, нервово потершись об джинси, повернулися на місце. До поля його слуху повернулася зловісна музика, від якої холодна змія за коміром знову шмигнула вниз, але цього разу не зникла безслідно, а скрутилася в районі попереку і стисла, як удав. Сергія занудило.

За дверима змінилася пісня, її настрій трансформувався з тягучо-зловісного на агресивний. Почекавши хвилинку, Платонов постукав іще, тепер уже кулаком, гучніше. По той бік почулися кроки, і старечий надтріснутий голос проревів, на силу перекрикуючи музику:

– Шо?

– Шо «шо»? – розгублено крикнув у відповідь Сергій.

Луна злетіла угору, до верхнього поверху, і затихла аж під дахом.

– Шо треба, питаю! Чого лупиш у двері?!

– Я би хотів поговорити з Вірою Сергіївною Лабугою, – вдавсь до офіційного тону Сергій.

– А хто ти такий, щоб зі мною говорити, га?

«Ага, чудово. Отже, вона буває вдома. Можна валити», – подумав Сергій. Але його захланність і бажання якнайкраще показати себе перед босом зіграли з ним злий жарт. Уже майже сіпнувшись до виходу, Платонов уявив мармизу свого шефа, коли він викладе йому багато-багато цікавої інформації про Лабугу Віру Сергіївну, і ляпнув:

– Це вас із банку турбують!

– Якого ще, на хрін, банку? – загрозово прошипіло за дверима.

Музика вимкнулася, і в тиші, яка ламала двері з протилежного боку, Сергій почув пересування квартирою і кроки кількох осіб.

– Ви в банку брали кредит у лютому цього року, тринадцять тисяч! Досі не зроблено жодного внеску! – гукнув Сергій, дивуючись, як Натаха з кредитного погодилася дати гроші такому клієнту. – Та ж ви відкрийте двері, поговоримо! У мене документи з собою, я все вам покажу!

– Ага, щас я відкрила! Я відкрию, а ти мене пограбуєш, або ще гірше – зґвалтуєш! Воно мені нада?

Сергій уявив, що можна винести з хати з такими дверима і як можна ґвалтувати людину, що має такий голос та, згідно з анкетною, майже шістдесят років від народження. Його охопив жах.

– Ну що ви! Я ж на роботі! Як я можу!

– Усе рівно. Можеш.

Сергій поміркував і подумки погодився, що хтось інший все-таки міг би. Але не він.

– Віро Сергіївно, відкрийте двері, поговоримо! – ще раз попросив він.

– Іди на хуй звідси, шваль! – рывкнув раптом з-за дверей пропитий чоловічий бас.

– Чуєш, дядя, – миттю завівся офіційний представник, – давай не груби мені тут, бо зараз наряд викличу, скрутять тебе, будеш у абіз'янику матом крити.

– Вали давай! – повторив той самий голос, але м'якше.

– Я зараз ментів викличу, – простіше пояснив свою погрозу Сергій.

– Давай-давай, думаєш, ти перший такий вумний? Уперьод, викликай!

Сергій уже орієнтувався у цих пропитих і прокурених голосах. Зараз озвалася пані Лабуга, хазяйка. Він потупцяв на місці, але піти не наважився, бо ж тоді виходило, що його послали, а він послухався. За дверима знову зарухалися, заходили, щось потягли, а Сергій Платонов занурився у власні думки.

«І на холеру воно мені треба? – заговорив він до себе. – Зараз валю звідси, набираю Натаху з Катьою, заскочим в один бар, в другий, потім гляну, хто з них швидше нап'ється, та й повезу до себе. А то й двох одразу», – мрійливо примружився він. Секс утрюх давно манив його, але залишався таким же далеким і недосяжним, як райські брами для політиків. «Хай йому грець, сьогодні я їх двох видеру. Одночасно!» – вирішив Сергій і, окрилений цією думкою, зібрався вже розвернутися і вибігти геть із темного під'їзду, від Лабуги з її корешами-бухарями, від просяклого незрозумілою рідиною килимка HOME SWEET HOME та загалом абсурдної ситуації, до якої він зараз потрапив.

Але якраз цієї миті Верка Лабуга знов нагадала про себе надтріснутим голосом за дверима:

– Альо, банкір, ти шо, змотався?

– Ні.

– Покаж документики.

– Як я вам документики покажу, якщо у вас глазка немає на дверях? – Сергій підсвітив собі мобілою, але ніяких ознак дверного вічка справді не побачив.

– Під дверима просунь. Я подивлюсь, потім віддам тобі і відкрию двері, якщо все гаразд.

– У вас там насцяно під дверима, і набльовано теж. Як я вам документики туди просуну?

– Та нормально там усе, не понтуйся ти, банкір, – знову втрутився в розмову вже знайомий чоловічий голос.

– Іди на хуй! – огризнувся Сергій, якого ці дебіли вже затримували, відривали від пристрасного і виснажливого, хоча і поки що нафантазованого сексу з Натахою та Катею.

Він, промовляючи ці слова, забув, де живе. Що в наших широтах за недоречні фрази, а простіше кажучи, за свій базар часто доводиться відповідати. Не встиг Сергій вимовити останній звук свого посилання, як за дверима почувся сухий і холодний ляскіт, а зразу за ним – приголомшливий вибух.

Буквально за хвилину перед тим Лабуга з корешем дістали про всяк випадок стару рушницю і наставили її на двері, але постріл був несподіванкою як для Сергія, так і для них. Лабуга просто не терпіла, коли її друзів посилали на хуй. Сама незчулася, як смикнувся палець, сильно вдарило у плече і куля з кінематографічним тріском проломила тонку деревину вхідних дверей, розірвала візерунчасту клейонку. Наступної миті Сергій, зробивши красивий рух усім тілом, лежав біля дверей квартири навпроти, занімілий від болю. Плече йому боліло так, ніби туди вкрутили болт і закручували, та де там, забивали з усієї дурі кількакілограмовим молотком. Біла сорочка була залита кров'ю, руки не слухалися, зуби стукотіли, вибиваючи дріб у холодній тиші сходової клітки. Довкола нього, мов пелюстки траурної білої троянди, лежали заляпані кров'ю квитанції та якісь банківські папери. У дверях з'яяла величезна дірка, і в ній виднілося два старечих лиця. За спинами Лабуги та її дружбана сяяло жовте електричне світло, окремими промінцями вибиваючись у під'їзд і освітлюючи шокованого Сергія.

– Сам іди! – шкірився старигань. – Ну шо, педріла, – натякнув він на довге, як для нашого району, волосся гостя, – достатньо тобі такого глазка? То шо, покажеш документи?

– Ви... ви... – затремтів Сергій, намагаючись підвестися бодай до сидячого положення та затиснути долонею рану, з якої струменіла кров, – та ви охуїли, чи шо!

І вже не вбачаючи сенсу в подальшій розмові, він доповз до дверей навпроти «дванадцятки», оперся на них спиною, здоровою рукою дістав мобілку, додзвонився до міліції, назвав адресу та, полегшено зітхнувши, заплющив очі.

У голові йому паморочилося, підлога гойдалася, зі старечих облич у дверній пробоїні на нього летіли кольорові плями. Раптом двері розчахнулися – і на порозі в потоках яскравого світла з'явилися дві темні постаті. Одна мала в руках невеличку сокиру для м'яса та предмет, що нагадував пляшку, інша – перекинута на плече рушницю. Сергій смикнувся і відсахнувся, але вперся в холодний метал чужих дверей.

– Ми, банкір, не охуїли, ти не подумай, – примирливо сказала постать із рушницею, в якій поранений Сергій упізнав Віру Сергіївну Лабугу.

Лабуга в кілька кроків наблизилася до нього – і молодший банківський консультант побачив, як виглядає смерть. Віра Сергіївна мала фарбовані набіло патли, пропущені через прасочки для волосся і від того сухі й неслухняні. Патли стирчали навсібіч, нагадуючи зачіску пізньої Пугачової. Віра Сергіївна мала горілчаний подих та кричущий і дикий макіяж, від чого Сергієвою спиною знову, вкотре вже за сьогодні, сковзнула холодна зміюка. Лабуга нависла над пораненим і злегка погойдувалась, не спускаючи, втім, вказівного пальця з гачка ружбайки. У тому, що зброю зарядили знову, Сергій не сумнівався.

– Ти, банкір, не ображайся, – продовжувала Верка. – Ми тебе не знаємо, ти нас не знаєш, все чікі-пікі. Але ти прийшов до мене додому, грузиш нас із другом, щось вимагаєш, Лісоруба взагалі на хуй послав. Це який банк так дозволяє з клієнтами спілкуватись, га? – вона тицьнула його кінцем дула у здорове плече, від чого Сергій крутнувся.

Чувак із сокиркою на підтвердження того, що він Лісоруб, зробив якийсь виразно театральний рух, а потім приклався до пляшки. Сергій скривився, дивлячись на нього. Дотик рушниці повернув

підбитого на землю, до реальних відчуттів, зокрема, до скаженого болю, який трощив на шматки його закривавлене плече і викручував усе тіло.

– Мені би... лікаря викликати, – простогнав Сергій.

– Буде, буде тобі лікар, не парся, малий, – ніжно промовив Лісоруб, також нахилиючись до нього.

Стеля над головою Сергія почала рухатись, то наближаючись, то віддаляючись, голова пішла обертом. Він похилився був набік, сповзаючи по дверях, але Лісоруб підставив коліно – і поранений залишився сидіти. Він запропонував Сергію пляшку, той спершу відштовхував її від себе, потім вхопився за горлечко здоровою рукою і зробив кілька довгих ковтків. Тілом потекло тепло, виносячи весь біль кудись, де його не чути.

Лабуга, побачивши, що банкір поплив, знову заговорила:

– Ти звиняй, якщо що. Я не втрималась, коли ти Лісоруба образив.

– Так він мене перший послав.

– Е-е-е, ти не плутай, банкір. Він удома, а ти – на роботі. Він хоч виїбати тебе може, а ти не пискни. Бо ми клієнти, а ти – найнятий працівник. Так шо, братан, ти не по етикету поступив. Згоден?

– Не згоден.

– Неправильна відповідь. Клієнт завжди правий. Пам'ятай про те, що ти найнятий працівник. І не залупляйся.

– Але, блядь, Віро Сергіївно! – взяв розпач Сергія. – Якого біса стріляти? Та ще й у плече! Можна було кудись навмання стрелити, не?!

– А я навмання і стрелила, – заспокоїла його Лабуга. – Дякуй Богу, що живий залишився, бо могла би в голову поцілити, ото дуже би тут патякав зараз, правда?

Сергій вирвав із рук Лісоруба пляшку і знову добряче приклався. Цього разу стало вже гаряче, рана знову запульсувала, тепер боляче і гостро, а низом живота покотився мутний ком.

– Щось ти дуже багато водяри випив, – незадоволено промимрив Лісоруб, сідаючи поруч із Сергієм.

– Тобі що, жалко? Це за руку!

– Так водяра ж моя особиста. А шмаляла в тебе Верка.

– І що?

– Та нічого. Кумариш ти мене, банкір. Нада шось рішать.

– В сенслі? – не зрозумів Сергій.

– Душа моя цей... сатисфакції, – вимовив Лісоруб важке слово, яке випадково застрягло в його підсвідомості, – вимагає. Я пропоную судити тебе.

– За що?

– За водяру мою, дебіл.

– Віро Сергіївно, – звернувся за підтримкою до Лабуги Сергій. – Може, ви якось повпливаєте на вашого Лісоруба?

– Ти шо, дурний? Він мене позавчора ледь не зарубав! – відмовилася Верка.

– Так мене за водяру судити? А за руку вас, рєбята, хто засудить?

– Ти міліцію викликав?

– Викликав, – підтвердив Сергій.

– Ну, ось чекай, вони приїдуть, і нас засудять. А тебе ми без ментів посудимо. Ми ж собі не викликали, Верка?

– Ні-ні, не викликали, – підтвердила та.

Сергій дивився на них п'яними очима. Лабуга присіла біля нього, типу еротично розкарячивши свої старечі ляжки холодною підлогою. Запалила цигарку. Пригостила Лісоруба. Запропонувала пораненому. Сергій погодився, затягнувся, і його почало нудити.

– То що? – скорився долі Сергій.

– Дивись, – пожвавішав Лісоруб. – Усе чесно, як у давній Скандинавії. Зараз вигидаємо тобі щось, якесь випробування. Якщо підфартить і зробиш – значить, невинний, пощастило. Якщо не зробиш – застосуємо покарання.

– О'кей, – захопився ідеєю Сергій.

– Дивись. Пропоную так, – на секунду замислився Лісоруб, – ти запалив сигарету останній. Якщо наряд приїде за той час, що буде диміти сигарета, то твоє щастя. Якщо ні – давай я тобі руку

відрубав. Один хрін – підстрелений. А так регрес будеш отримувати. Виробничий травматизм! Січеш?

– Січу.

– Згода?

Сергій окинув поглядом тісну сходову клітку, затягнувся і погодився.

Пляшка горілки заходила по колу, кожен відпивав рівно по ковтку. Сергій кидав погляди на зачинені двері під'їзду і намагався згадати якусь молитву. Лісоруб ніжно гладив краєчок сокири своїм мізинцем і усміхався. «Ось тобі... чим не секс утрюх, Платонов? Бляха, як добре, хоч і стрьомно», – пронеслося в голові у Сергія, але миттю погасло і забулося.

Першою забичкувала сигарету Лабуга. За півхвилини Лісоруб. Він підвівся, притис тулуб Сергія коліном до дверей і підняв його поранену руку. Сергій Платонов, молодший банківський консультант, знову відчув біль і заревів. У нього залишалося ще на дві затяжки максимум. Коли він робив останню, під входом до під'їзду загальмувала машина, чути було, як із неї, тупочучи, вибігли люди.

Двері рвучко відчинилися, і наряд міліції просто на сходовій клітці першого поверху наштовхнувся на неймовірний натюрморт: між заляпаних кров'ю стін і дверей на підлозі сидять троє людей. Один молодий, у колись білій сорочці, навіть здалеку видно, що п'яний. Другий – старий і замизканий, із сокиркою в руці, притис першого до дверей квартири, тримаючи руку молодшого з наміром її відрубати. Поруч із цими двома даунами в позі сніжинки розляглася на підлозі вічна зайобщиця їхнього відділку – Верка Лабуга. Старший усе зрозумів.

– Картина маслом. Верка, що тут таке?

– Той-во п'яний козел до нас із Лісорубом в хату хотів залізти, – вимовила Лабуга неслухняним язиком.

– То правда? – спитали Лісоруба.

– Так-так, товариш начальник, чиста правда. Я його провчити хотів, аби не лазили тут всякі.

– Руку відрубати?
– Ну, а що ж? Порядок мусить бути.
– Ну ти і debil, Лісоруб, – дорікнув йому старший, – а колись же актором був у театрі.

Міліціонери підхопили під пахви в дупель п'яного Сергія і виволокли на вулицю. Шалена зелень навалилася на нього з усіх боків, його закрутило і вирвало. Міліціонери трапилися хороші. Купили йому мінералки, надавали ляпасів, аби прочунявся. Відвезли до себе.

Десь за годину молодший банківський консультант Сергій Платонов сидів на лаві перед відділком, ще п'яний, але вже із забинтованою рукою та трошки прочищеною головою. Він розповідав цю історію, точніше, ту її частину, яку добре пам'ятав і розумів. Старлей слухав його і скрушно зітхав.

– Скотина. І в суботу від тієї дури нема спокою. Ти, Серій, не уявляєш, як вона нас усіх затрахала. Не перше покоління наших!

– Навіть уявити не можу, – співчував Сергій.

Він зібрався з силами, важко підвівся і намірився був іти геть, до зупинки, а потім – додому. Але тверда міліцейська рука зупинила його:

– Стій, братіш... хоч полтинник дай. Маєш?

– За який такий хрін? – здивувався Сергій.

– Чуєш, ну бензин на тебе викатали, мінералку купували, бинтували тебе, ригаки твої змивали.

– Ну так, було...

– Ось бачиш. Я ж не більше прошу. Таке ото, для сатисфакції. Щоб усе було по-чесному.

– Да, блядь. Як у давній Скандинавії, – гірко посміхнувся Сергій вдруге за сьогодні почутому рідкісному слову, кинув на лаву поруч із міліціантом м'ятий полтинник і непевним кроком попрямував до зупинки.

Квартира № 13

Заколот

– Яким це чином?

– Сам подивися, – старший із чоловіків раптом відкрив шухляду й ефектним театральним рухом кинув на письмовий стіл пачку паперів.

– Що це? – Рашид потягнувся до них, зібрав до купи, постукав об стіл, вирівнюючи пачку. Він любив, аби в усьому був порядок.

Махмед запалив сигарету і, швидко зганявши до кухні по приготований кількома хвилинами раніше чай, повернувся на своє місце. Він пускав дим у стелю з таким щасливим та загадковим виглядом, що Рашид тільки й підіймав на нього очі, хмикав, хитав головою та знову витріщався в документи. Нарешті він не витримав і повернув папери товаришеві.

– Хорош знущатися з мене. Я зрозумів тільки, що це юридичний документ, і нічого більше. Ти ж знаєш, я слабенько розумію цю їхню українську. Що це?

– Це, брате, наш квиток у щасливе майбутнє.

– Не мороч мені голову!

– Дивись уважно.

Махмед знову поліз до шухляди і за якусь мить видобув звідти книжечку з планом міста. Покопирсався в сторінках, знайшов потрібний район і, розгладивши брошурку, поклав її на столі. Дві волохаті чорні голови схилилися над планом.

– Минулого тижня, Рашиде, відбулася в мене зустріч із Жоріком. Пам'ятаєш його?

– Це той, що базарами рулить? Звісно, пам'ятаю.

– Так, той самий, що кілька років тому викупив усі ринки в Макіївці. Монополіст, блядь.

– Ну, і що?

– А те, що восени він пройшов до обласної ради від правлячої партії, а навесні він щось там не поділив із нашими і його хотіли порізати, як свиню. А я його відмазав.

– Пам'ятаю.

– Коротше, минулого тижня я з ним зустрівся і сказав, що хочу на території його ринку побудувати великий магазин. Хочу в нього під це землю купити.

– Це на Пушці?

– Так-так, – погодився Махмед. – Ну, тут найближче до нас. Вигідне місце.

– А він що? Невже продав?

– Та він, Рашиде, впирався спочатку, типу якась там є проблема чисто юридична, що я, Махмед Султанов, не можу купити шматок української землі. Але я йому нагадав, скільки наших є в місті і що в дуже впливової їх частини на Жоріка зуб. І що, власне кажучи, він живе тільки тому, що я, Махмед Султанов, попросив його не чіпати. Ну, а він зараз наче як при владі і все таке.

– Ну так.

– Ну і порадив щось придумати, і якомога швидше.

Рашид покосився на пачку документів перед ними і посміхнувся:

– Але він нас боїться! Так швидко зробив?

– Нас усі бояться, – зловісно зиркнув очима на папери Махмед. – Усі без винятку. Але не про це мова.

– Угу.

– Цей гівнюк так налякався нашої розмови, що вже вчора вранці проштовхнув у місцевій раді їхній якийсь закон, який ту юридичну проблемку усуває. Тепер можна купити. І я купив.

– Ого, вже? Вітаю!

– Чекай-чекай, – жестом зупинив його Махмед. – Ти ще навіть не уявляєш, що за цим ховається!

– Та, – махнув рукою Рашид, – ну що там може ховатись? Ще один бізнес. Побудуєш магазин, краще навіть кількаповерховий, так прибутковіше. Будеш мати ще більше грошей. Якщо потрібна моя

допомога – ти знаєш, я тобі завжди допоможу. І людьми, якщо треба буде сторожити чи відбиватись, і будматеріалами. Це все не проблема, можеш покластися на мене, брате.

– Ти, Рашиде, зелений ще. Настільки зелений, що тобі треба все пояснювати.

Рашид відкинувся на спинку стільця і ображено замовк. У квартирі було тихо, лише крізь прочинене кухонне вікно долинали з вулиці вже цілком літні звуки.

– Ти, брате, не ображайся, нам це ні до чого. Краще послухай, – Махмед склав руки, немов до молитви, і дивився товаришеві просто в перенісся, – цей гівнюк Жорік так боїться за власне життя, що готовий продавати шматками свою рідну землю. Нам дуже пощастило, що зараз тут керують такі продажні шкури. Ми ось що зробимо, слухай.

Махмед знову розгладив долонями план району і поманив пальцем Рашида. Той миттю забув образу і знову напружено схилювся над столом.

– Ось тут, – палець старшого вперся у місце на мапі неподалік від їхнього будинку, – починаємо будівництво ми.

– Пушка, – уточнив Рашид.

– Саме так. Дивись далі, – Махмед прошурхотів сторінками і зупинився на іншому районі міста. Ось тут, – тицьнув він, – вимагатиме землю наш друг Абдул. Ось тут, – він знову погортав сторінки, – брати Ахмед і Рашид Ахмудови. Вони недавно сюди перебрались, їх Жорік не дуже знає, тому боїться найменше. Ось якраз тут можуть твої хлопці згодитися – залякати цього барана. Розумієш?

– Так, розумію. На всіх ринках Жоріка стоятимуть наші магазини. Чудово, Махмеде, чудово! Усі наші озолотяться!

– Чекай. Далі дивись. Це лише по Макіївці. А рішення прийнято по області, отже, ми по закону можемо купувати землю по всьому Донбасу! Де вийде – будемо шантажем і погрозами задешево брати, де не вийде – тупо купувати дорого. Головне, аби в кінці літа вже

було розпочато будівництво наших магазинів по якомога більшій кількості ринків.

– Ого... ти в олігархи зібрався?

– Ні. Це буде частина чогось більшого, серйознішого.

– Поясни! – Рашид аж напружено потер собі чоло.

Замість відповіді Махмед пройшов до іншої кімнати і всівся перед комп'ютером. Рашид попрямував за ним.

– Вікіпедія стверджує, – розповідав він молодшому товаришу, поки пальці барабанили по клавіатурі, – що, згідно з останнім переписом населення, у 2001 році наших в Україні налічувалося 45,2 тисяч осіб, основна частина проживала у містах. Найбільше мешкало в Донецькій області – 8 тисяч, Харківській – 5,6, Дніпропетровській – 5,6 тисяч осіб. У цілому чисельність зростала дуже швидкими темпами – від 1960-го до 1990-го вона збільшилась у 5 із половиною разів. Шариш?

– Ну, припустимо.

– Після 2001 року перепис населення не проводився. Я не знаю, що там у цих українців – грошей нема або часу. Але, швидше за все, тим, хто зараз при владі, просто по барабану, що відбувається з їхньою країною. Саме тому вони і не хочуть займатися цим усім. Але, Рашиде, – Махмед показав відповідну сторінку Вікіпедії, яка нарешті завантажилася, – я вже жив тут, коли проводили цей перепис. Нас тут було щонайменше вдвічі більше, ніж стверджує статистика. Не знаю, як в інших областях, про які вони там кажуть, але на Донбасі – точно. Вже тоді тут половина наших братів жила нелегалами.

– Ну, я пізніше приїхав.

– Я в курсі, в курсі. Так от я про що. З часу останнього перепису нас стало набагато більше. Ну, ти ж бачиш – весь дрібний бізнес фактично робимо ми, ринками керуємо також ми, хоча земля і належить місцевим. За великим рахунком, коли ми захочемо, можемо захопити владу в регіоні.

– Ти це вже казав. Але повторюю питання: яким чином?

– В одному регіоні, в нашому, мешкає офіційно найбільша кількість наших по усій Україні. Офіційно і станом на 2001 рік, майже п'ятнадцять років тому, – вісім тисяч. Зараз, за моїми припущеннями – тисяч сорок-п'ятдесят!

Рашид у відповідь тільки присвиснув. Відірвав погляд від монітора, пройшовся кімнатою, розім'яв ноги. Запалив, дав вогню і Махмедові. Дим підіймався під стелю відремонтованої сталінки, і протяг виносив його на вулицю.

– Слухай, це серйозно. Я зрозумів нарешті, що ти задумав.

Рашид аж змінився на лиці. Його рухи стали рвучкими і гострими, в очах з'явився хижий блиск.

– Я зрозумів. Ми викупаємо якомога більше точок, нібито під магазини. Ясно, чому тобі залежить саме на ринках – вони і так усі наші, цим на ринку нікого не здивуєш.

– Молодець, Рашиде, молодець!

– За допомогою офіційно дозволеного будівництва, – провадив далі Рашид, щосекунди надихаючись планом свого друга, – ми виводимо зі стану нелегалів усіх наших братів, вони стають офіційно працевлаштованими...

– ...Але ж сам розумієш, нелегалів у країні, де влада безвідповідальна, завжди однакова кількість...

– І тому, – аж захлинувся здогадкою Рашид, – тими ж каналами, якими колись ми з тобою сюди приїхали, на місце легалізованих прибудуть іще тисячі наших братів!

– Браво!

Рашид схвильовано заходив кімнатою, щохвилини наштовхуючись на крісла і стіл, натикаючись на стіни, але від хвилювання не звертаючи на це уваги.

– То що, зрозумів, що далі, малий? – під'юджував його Махмед.

– Так! Кожен із нас з дитинства вміє тримати зброю в руках. Ну добре, не кожен, – виправив сам себе, – але більшість! І коли ми всі будемо на позиціях, то достатньо буде лише сигналу, щоб захопити владу!

– Молодець, брате! Я не сумнівався в тобі! То що, ти мене підтримаєш? Треба буде зібрати усіх впливових наших, декого треба буде переконувати, – пояснив він, – але я думаю, що більшість погодиться одразу. Донбас давно уже наш, прийшов час офіційної передачі всієї влади в руки нашого народу!

Цієї миті з під'їзду почувся постріл і майже одночасно з ним – жалісливий крик. Рашид із Махмедом швидко пірнули до комірчини біля кухні і помчали до входних дверей свого помешкання. Обидва стискали в руках куплені нещодавно на Центральному ринку бейсбольні бити, Рашид запхав за пасок джинсів здоровенного ножа з кривим лезом.

Чоловіки напружено вклякли обабіч від входу. Махмед схопив зі столика якийсь папірець і повільно провів ним перед вічком, перевіряючи, чи зброя не націлена в їхню квартиру. У відповідь нічого, лише з-за дверей, оббитих важким залізом, долинуло кілька голосів.

– Що там? – пошепки запитав Рашид.

Махмед мовчки подивився на нього і в кілька нечутних кроків наблизився до вічка. Ще раз провів папірцем і лише потім обережно зазирнув.

На підлозі сидів, опершись спиною на двері сусідньої квартири, якийсь молодик у білій, але залитій кров'ю сорочці. Над ним нависала їхня сусідка Верка Лабуга з рушницею на плечі і якийсь чувак із сокирою. Чувака цього Махмед час від часу зустрічав біля перукарні на автостанції та на ринку, біля розкладок із котячим кормом. Звали його якимось тупувато і, типу, кримінально – чи то Колян, чи то Толян.

Толяно-Колян простягнув хлопцеві почату пляшку горілки, той добряче приклався до неї, а потім видихнув. Усі троє про щось там говорили, але крізь двері чути не було. Відчувалося тільки, що пораненого можуть добити просто тут, на сходах.

– Що там? – повторив Рашид, уже голосніше.

Махмед у відповідь тільки мотнув головою, мовляв, заспокойся, нічого небезпечного. Але від вічка не відірвався.

Тим часом на площадці підстрелений потрапив у справжню халепу: усі троє учасників сцени запалили сигарети, а кореш Лабуги різко підняв поранену руку хлопця, притис її до стіни та розмахнувся своєю сокирою. На цьому композиція застигла.

– Свині, – констатував Махмед і, відірвавшись від спостереження, дав подивитися товаришу.

Рашид, моментально оцінивши ситуацію, запитально подивився на старшого.

– Що? – не зрозумів той.

– Може, допоможемо хлопцю? Якось вони нечесно, не?

– Ще вчора я би ні секунди не чекав, брате. Ми би вже загнали цих алкашів старих до їх квартири. А хлопця доправили би до лікарні.

– А зараз що заважає?

– А зараз нам треба себе берегти для більшої, важливішої справи.

– Блядь, точно, – процідив крізь зуби Рашид. – Але, може, спробувати? Я ж тільки відчиню двері – і ці двоє втечуть!

– Ти глянь на них. Їм усе пофігу! Ніхто нікуди не втече. А в Лабуги рушниця, а в того старого – сокира. Побережися, ти мені потрібен для справи.

– Добре, – Рашид неохоче погодився, і його рука відпустила ніж.

Він лише напружено вдивлявся крізь дверне вічко у напівморок під'їзду, від злості стискаючи кулаки. Там сцена стрімко котилася до фіналу, всі, крім пораненого, допалили, та і йому залишалося дві-три затяжки. Мужик уже замахнувся своєю сокирою, на лиці Лабуги проступила хижа п'янюча посмішка, аж тут двері під'їзду розчахнулися – і всередину вбігли кілька міліціонерів.

Рашид рефлексивно відскочив від дверей, знову схопившись за ніж. Вони з Махмедом перекинулися кількома довгими настороженими поглядами, після чого Рашид невпевнено повернувся до дверей. Але в під'їзді було вже порожньо. Він

побачив лише спини міліціонерів, що зникали у світлому прямокутнику прочинених дверей, і темну калюжу крові, яка своїми берегами майже сягала їхніх дверей.

Знову все зтихло.

– І що це було? – запитав Рашид старшого.

– Та що. Сусідка наша знову фестивалить. Коли її вже шайтан забере...

Змовники заспокоїлися. Напилися чаю, ще покурили, аби відволіктися, поговорили на якісь відсторонені теми, запхали назад до комірчини бити та ніж. Кілька разів поверталися до дверей, прислухалися до випадкових голосів із під'їзду, виглядали назовні, але там було спокійно.

– Отже, на чому ми зупинилися? – мовив Махмед, повертаючись до столу.

– На тому, що Донбас буде нашим.

– Він уже наш, брате. Залишилося тільки взяти владу, так би мовити, офіційно.

– Чекай, це все добре. Але навіщо нам Донбас? Що ми з ним робитимемо?

– Логічно, – погодився Махмед. – Скажімо так, ми тут влаштуємо свою республіку, будемо торгувати, як хочемо, зможемо наших скільки завгодно сюди привезти – клімат тут краще, ніж у нас на батьківщині.

– Так нас же просто знищать. Фізично знищать. Не здається?

– Ні, – засміявся старший, – я достатньо слідкую за новинами, аби знати, що з терористами – а вони назвуть нас терористами – ведуть переговори до самої усирачки, і якщо тільки зовсім нічого не вийде, тоді починають стріляти. От під час цих переговорів ми собі щось виторгуємо. У всякому разі, умови в нас будуть кращі, ніж зараз.

– Хм, ну добре. То коли? Коли ми це зробимо?

– Я все розрахував уже, – пояснив Махмед, – якщо наші схвалять план, то все буде розгортатися наступним чином. Зараз середина липня, так?

– Так.

– Зараз розгорнемо якісь там підготовчі роботи, в серпні розпочнемо будівництво. На точках, які викупимо, зробимо таємні склади для зброї.

– Зброю де будемо купувати? Зацікавляться ж, якщо вогнепали тисячами брати.

– У Жоріка є дружбан один, він тобі рідну маму продасть і не спитає нічого. Будемо брати в нього.

– Що за люди...

– Саме тому, що вони такі мудаки, вони і не мають права тут жити. Ми займемо їхнє місце. Ладно, не відволікай мене... Восени розпочнемо прийом нових людей з нашої землі. На будівництво можна не витрачатися дуже, все рівно воно нам тільки для прикриття.

– Так, само собою.

– Ну і все. А владу ми захопимо тоді, коли ці люди будуть в такому розслабленому стані, що їм буде на все начхати.

– Це коли?

– Новий рік, брате. Годині о п'ятій ранку першого січня наступного року ми вирушимо невеликими загонами на стратегічно важливі точки.

– Це буде великий заколот! – уже не стримував радості і збудження Рашид.

– Так! Місто буде переходити до наших рук цілими шматками! Ти колись думав, скільки озброєних осіб треба для того, аби захопити залізничний вокзал уранці першого січня? Вистачить п'ятьох! Обеззброїмо міліцію й охорону – вокзал наш. Так само буде з автостанціями, міськрадою і так далі! Але в першу чергу візьмемо під контроль зв'язок. За годину до основного виступу захоплюємо офіси мобільних компаній, знищуємо стаціонарний зв'язок! Уранці першого січня вони й не помітять, що місто вже наше. А ті, хто помітить, не зможуть опиратися.

– Але в першу чергу – Інтернет, брате! Вимкни цим українцям Інтернет – і вони будуть безпорадні, як сліпі кошенята.

– Ти думаєш?

– Я впевнений, брате. Ти слідкуєш за ними? Останнім часом вони зовсім розучилися боротися за себе. Уся їхня боротьба обмежується коментарями та лайками в соціальних мережах. Ні на який інший опір вони не здатні! Вимкни українцям Інтернет – і вони втратять сенс життя остаточно. Їм просто не буде потреби захищатися. І ми це використаємо на повну, Махмеде!

– Так, ми почнемо з Інтернету. То що? Я сьогодні зв'яжуся з кількома серйозними людьми з наших, на днях зберемося десь, обговоримо це все.

– Брате, це буде успіх, я впевнений!

– То що? Будьмо!

Змовники підняли склянки з давно уже вистиглим чаєм за успіх свого задуму. Пили до дна, з гуркотом поставили порожні склянки на стіл.

Так прозвучав перший сигнал попередження, який, звичайно ж, ніхто не розчув у розжареному, виснаженому липнем місті.

Квартира № 14

Молодість Герхарда Фрая

Зараз ніхто вже й не згадає, хто такий Герхард Фрай. А між тим, шістдесят із гаком років тому це ім'я опинилося раптом у центрі більшості кухонних розмов по всьому місту.

По остаточному розгромі Третього рейха його разом із тисячами інших полонених німців доправили сюди, до нас, на будівельні роботи. Фрая взяли аж у передмістях Берліну, зброю він склав, лише коли дізнався про капітуляцію, і відтоді, як потрапив у полон, поводився тихо і приречено.

На вигляд йому було не більше тридцяти п'яти років, був статечним і красивим, і саме це змусило жіночку, яка завідувала прийомом полонених і розподіленням їх по роботах, звернути на Фрая особливу увагу.

Герхард Фрай сидів перед нею рівнесьенько, трохи розхитуючись на стільці. Худий, високий, білявий, він приязно усміхався й мовчав. Лише очі – сині та втомлені – дивилися з-за скелець окулярів холодно. Жінка змірила його поглядом, на хвилинку затрималася на по-дитячому білому, короткому йоржику на голові, згадала про свого Василя, який пішов на фронт у 41-му, а потім був використаний як гарматне м'ясо при визволенні Києва, і зітхнула. Похоронка прийшла тоді наприкінці листопада разом із вітальною листівкою про те, що Київ взято до річниці Жовтневої революції. Жіночка не вбачала в тому якоїсь особливої втіхи, весь символізм та історична значущість цієї військової операції просто не доходили до її розуміння, можливо, тому, що Василь насправді був її половиною, а якщо вже вдаватися до буквальності – половиною верхньою. Василь змушував її думати головою і відчувати серцем. Василя не стало, його положив у холодну дніпровську воду якийсь кулеметник, і вона з тих пір так і почувалася лише обрубком, половиною людини – від грудей і

нижче. Їй більше в цьому житті нічого не моглося – тільки хотіти їсти і хотіти чоловіка.

– Скажи-но мені, – вона на хвилинку запнулася, розбираючи складне германське ім'я полоненого, – Герхарде, чи ти не був часом у Києві, коли його наші війська визволяли?

Але Фрай тільки уважніше поглянув на неї. Української він не розумів, але розчув знайоме слово «Київ» та своє ім'я. Помовчав хвилинку, обдумуючи, що вона хоче від нього, та про всяк випадок заперечно мотнув головою.

– Ага, не був, – ще раз зітхнула жіночка і заглибилась у вивчення паперів.

Кілька хвилин минули під розмірений акомпанемент великого настінного годинника і шурхіт сторінок. Аж раптом на одному з документів жіночка застопорилася. Натрапивши на якийсь дивний допис, вона наморщила чоло, потім потерла його. Її брови здивовано вигнулись. Вона повернулася на кілька сторінок назад, щось перечитала там, зазирнула в кінець папки, потім знову на початок і, притримуючи раптом набухлі головним боєм скроні, зосередилася і перечитала настільки уважно, наскільки могла.

Результат її не втішив, і вона нарешті підняла до Фрая розгублений погляд. Той сидів так само рівно, злегка розхитуючись, і на устах його ледве помітно грала усмішка.

– Валєра! – жіночка взялася до дзвоника, що був тут же, на столі, біля неї. – Валєра, йди сюди на хвилинку!

У сусідній кімнаті затупали, і за кілька секунд, ривком відчинивши двері, увійшов перекладач Валєра.

– Слухаю вас, товаришу Микитенко! – відкарбував він не надто вправно, втім, витягуючись у струнку.

– Йди сюди, поглянь, – пальцем поманила його до себе Микитенко, іншою рукою вказуючи на стос паперів перед нею.

Валєра навис над столом і уп'явся очима в місце, яке жінка показала пальцем. Потім він, так само як Микитенко хвилиною раніше, пробігся по всій папці, і розгублено підняв до неї очі:

– Маячня якась. Певно, помилка або жарт.

– Ну так спитай його, Валєра, не гальмуй.

Валєра виструнчився і, закрокувавши туди-сюди перед стільцем із полоненим, заговорив німецькою, щоправда, не звертаючись просто до полоненого, а викидаючи слова в повітря перед собою:

– Як вас звати?

– Герхард Фрай, – слухняно відповідав він.

– Де ви народилися?

– Місто Кельн.

– Рік народження?

– Одна тисяча шістсот одинадцятий, – повільно і з хислою усмішкою промовив Фрай.

– Ви нічого не плутаєте? – перепитав Валєра.

– Одна тисяча шістсот одинадцятий! – твердо і голосно повторив полонений і потягнувся на стільці так, що аж кісточки захрумтіли.

– І ви знаєте, який зараз рік?

– Так, звісно, – підтвердив німець, не перестаючи посміхатися.

Валєра розвернувся до начальниці і пояснив:

– Цей німець стверджує, що йому майже три з половиною сотні років. Каже, що народився на початку сімнадцятого століття, – на підтвердження своїх слів Валєра ткнув пальцем у дату, яка так товариша Микитенка насторожила в документах.

– Ну, але ж ти розумієш, що цього не може бути.

– Розумію.

Валєра знову повернувся до Фрая:

– Ви стверджуєте, що вам більше трьохсот років?

– Так.

– Коли вас взяли в полон, вас про це питали?

– Так.

– І це нікого не здивувало?

– Так, – втретє повторив німець.

Валєра спробував уявити, як радянські військові не дивуються тому, що полоненому більше трьох сотень років, і не повірив.

– Ну, добре, можливо, там усе писали автоматично, – знехотя погодився він, – але ми мусимо розібратися.

– Розбирайтеся, – зверхньо засміявся Фрай.

– Ану мовчати! – втрутилася товариш Микитенко, яка нічого не розуміла в їхній розмові, але цей сміх підказав їй, що німець наразі – господар становища.

Валера зробив заспокійливий жест рукою, жінка всілася на місце, а Фрай замовк.

– Як можна було прожити триста з гаком років? – спитав він полоненого.

– Легко.

– Я не знаю більше таких людей.

– Я також.

– Як це вам вдалося? Та ще і зберегти, так би мовити, дуже пристойний товарний вигляд, – натякнув він на молоду зовнішність Фрая.

– Ви мені все одно не повірите.

– Ну, а ви спробуйте, я послухаю. – Валера із солодкою кадебістською посмішкою наблизив своє обличчя до обличчя полоненого.

Герхард Фрай зазирнув йому в очі і спокійно промовив, не відриваючи погляду:

– Якби ти був німцем і жив у Кельні, ти би неодмінно знав прізвище Фрай. Ми – династія чаклунів. Мій дід умів робити такі речі, що порівняно з життям завдовжки у три століття це тобі здалося би дитячою забавкою. Його спалили за підозрою у співпраці з дияволом, між нами кажучи, підозра була правдива. Я, на жаль, не настільки могутній, бо дід мало чого встиг мене навчити, але забирати чужі душі і зберігати молодість тіла – раз плюнути. Якщо ти мені не віриш – пропоную зустрітися за сто років і поспілкуватися на цю тему.

– Ага, обов'язково. І що, ви безсмертний?

– Звісно, дурню. Я триста тридцять шостий рік живу, невже важко здогадатися?!

– Ага, ну добре. Зустрінемося через сто років.

Він відійшов від Фрая, сів за стіл до начальниці і, почавши копирсатися в документах, спитав її:

– Скажіть, він проходив психіатра?

– Так, ось довідка, – тицьнула йому якийсь папірець жінка.

– Чудово. Тут написано, що він здоровий.

– А що таке?

– Він мені тут зараз розповідав, що він чаклун і безсмертний. Як на мене – хоче відкараскатись від важкої праці. А отже...

– А отже, – підхопила його товариш Микитенко, – відправляємо його на найтяжчу. Так?

– Так. На 166-й будинок. Там зараз половину фундаменту заклали, потрібні різноробочі: цемент місити, цеглу виробляти і тягати, копати, носити, та мало що... Ось нехай там і чаклує.

Жінка швидко написала записку з направленням до праці, стукнула по ній якоюсь печаттю, покликала двох охоронців – і вже за п'ять хвилин Герхард Фрай, зловісно усміхаючись, прямував під конвоєм до місця, де йому належало відпрацювати сім років.

Сарафанне радіо рознесло історію по всьому місту, і ця тема якийсь час обговорювалася всіма кому не ліньки, але врешті вщухла і забулася. Про німця просто перестали згадувати.

І якби Валері та товаришу Микитенку не була байдужа подальша доля полоненого Фрая, то вони обов'язково зрозуміли б, що це він, коли вловили краєм вуха історію про дивакуватого німця, який намагався підняти на будівництві повстання во славу Третього рейха.

Одного з осінніх ранків Фрай дав заклик братися до зброї, але його миттю скосили одночасні постріли кількох вартових. Герхард відкинувся назад, завалився в яму, вириту під фундамент, згори на нього ребром упала плита, недбало прилаштована на самому краю, і розчавила німця. Решта полонених не встигли навіть підвестися з колін, аби виступити проти варті, а головного було вже вбито. Це все

так і залишилося таємницею. Фрая, розчавленого плитою, вже за півгодини засипали землею, похоронивши у фундаменті 166-го будинку і будь-яку згадку про нього.

Зараз ніхто вже й не згадає, хто такий Герхард Фрай.

* * *

Назвати своїх дітей Кирилом та Мефодієм могли тільки філологі-славісти. У наших робітничих містах люди сприймають словосполучення «філологі-славісти» приблизно з такою ж неприязню та нерозумінням, як і якесь екзотичне слово типу «гома-мазо-педофіла». Ніхто не може зрозуміти, що саме воно означає, але підвалини робітничої підсвідомості вперто підказують, що носій такого звання однозначно вийобується і ні в гріш тебе не ставить, а значить, з ним не треба спілкуватися, а треба тільки принижувати. Тому що він тебе принижує за умовчанням, просто називаючись філологом-славістом.

Без жодних сумнівів, у Ярополка та Федори Задорожних, професорів місцевого університету, була можливість назвати дітей так, щоб у дитячому жорстокому світі їх не діставали хоча би через їхні імена. І вони навіть довго трималися: коли народився син, назвали його Кирилом і надалі щиро хотіли доньку. Але доля й уклад життя зіграли з ними злий жарт. Після Кирила народився хлопець, і його, стиснувши зуби, назвали Мефодієм. Хлопчик, проживши в робітничому районі десять років, уже прекрасно знав, як це – носити подібне ім'я, і втихаря називав своїх батьків іншопланетянами. Свого шістнадцятиріччя Мефодій Задорожний чекав, як найбільшого свята. Він уже знав, що лише тоді зможе змінити ім'я на інше, більш доречне у наших реаліях.

Ярополк та Федора Задорожні справді були інопланетянами. Земні справи не обходили їх абсолютно, вони назавжди застрягли у таблицях порівняльної граматики та мало кому потрібних у

пострадянській Україні конференціях таких само інопланетян, як і вони. Діти росли фактично без нагляду. Та й без особливої турботи з боку батьків.

Квінтесенцією пофігізму відносно власних нащадків був страшний випадок, що стався з найпершою їхньою дитиною, Анною. Що тоді відбулося, ніхто так і не зрозумів.

Була середина вісімдесятих, Задорожні лише кілька років як обміняли свою трухляву квартиру в районі Нахалівка на просторе помешкання в іншому кінці міста, в одній із найкращих діляниць, заселеній, щоправда, майже виключно переселенцями із Західної України – ну, але для славістів це тільки плюс. Їхня доця, Анка, мала уже шість рочків і готувалася йти до школи. Як і належить дитині двох учених-філологів, дівча росло напрочуд обізнаним, хоча і страшенно наївним, навіть для дошкільняти.

Ярополк Задорожний уже записав малу до художньої школи на розі, Федора шукала по незліченних знайомих, де би якнайдешевше купити піаніно, щоб давати Анні уроки, і вдвох батьки мріяли, як із зими, коли дівча більш-менш адаптується до шкільної атмосфери, вони почнуть учити з нею англійську та польську мови.

Але такі райдужні і повні благородних замислів плани було перекреслено в дикий і страшний спосіб. Одного теплого липневого ранку Задорожні поїхали до центру на ринок, залишивши Анну саму вдома. Коли ж вони повернулися за три-чотири години, то побачили наступне: Анна, їхня маленька розумничка Анка, лежала на підлозі в залі, знівечена і закривавлена. Її тендітне тіло було буквально втиснуто в дерев'яну підлогу, ніби по дитині проїхав асфальтний каток, плечі та обличчя роздерто, мов пазурами, чудове чеське платтячко, по блату переказане з-за кордону лише тиждень тому, було розірване в лахміття. Анка лежала у темній плямі власної крові, мертва і якась аж висохла, мов в'ялена риба.

Ярополк Задорожний знепритомнів тут же, при вході до кімнати, а Федора трохи пізніше, коли намагалася ляпасами привести чоловіка до тями. Але, повернувши голову в бік мертвої доньки, зауважила,

що вона останнім судомним рухом вчепилася у свою улюблену ляльку, яку Федора власноруч пошила їй на минулі іменини. Жінка глибоко ковтнула повітря і завалилася на підлогу поруч із чоловіком та дитиною.

А коли вони отямилися, то поводитися набагато спокійніше. Викликали міліцію, лікарів. Ті приїхали, похитали головами, знизали плечима, безсилі пояснити чи хоч якось зрозуміти, що сталося. Обхід сусідів нічого не дав: криків Анки ніхто не чув, кілька людей бачили, як Задорожні виходять із дому, як повертаються – також бачили. Ніяких сторонніх людей за час їхньої відсутності ніхто не помітив. Слідчі виявилися безсилими. Порушили кримінальну справу, висловили співчуття батькам, словом, зробили все, що змогли. А Задорожні, вивізши маленьку дитячу труну на цвинтар, після похорону спакували валізи і поїхали на мовознавчу конференцію до Ленінграду, начебто нічого й не сталося. Про Анку в жодній розмові ні між собою, ані з кимось іншим вони більше не згадували. Ніколи. Єдине – замовили їй на могилку пам'ятник і прослідкували, аби напис там було зроблено без помилок. На цьому – все. Могила швидко заросла травою, і тепер, майже по тридцяти роках, що минули відтоді, Задорожні навіть дороги б туди не знайшли.

Потім вони ніколи навіть не думали про дитину, але Федора завагітніла, коли їй було вже трохи за сорок, а потім іще раз. Ось так Задорожні, поважні вже люди, славісти зі світовими іменами, несподівано знову стали молодими батьками.

* * *

Кирилові з таким іменем не було стрьомно виходити з дому і грати з дітьми – то він і виходив. Мефодій, втомившись від постійних дойобок від усіх без винятку дітлахів, ріс самотником. Це йому навіть подобалося. Надто – влітку.

Батьки-іншопланетяни тижнями пропадали на своїх форумах, конференціях, колоквиумах, Кирило ледь не о шостій ранку втікав із дому на риболовлю, чи в похід, чи просто грати в футбол. Мефодій залишався сам. Він читав, дивився телевізор, тинявся квартирою, не виходячи у розпечене місто без потреби. Мефодій увесь час належав сам собі і страшенно цим тішився.

Цього літа він чекав із особливим нетерпінням. Річ у тім, що десь у квітні він купив у старого алкаша на привокзальному ринку дивну книгу. Там щось писалося про йогу, про медитації, про подорожі вглиб власної свідомості та за її межі. Дарма що Мефодію Задорожному щойно виповнилося десять років – він осилив цю книгу, щоправда, не до кінця усе зрозумівши. «Треба буде попрактикуватися», – вирішив Мефодій і наче застиг у передчутті літа.

Медитації давалися йому легко. Увесь червень батьки були десь у Словаччині чи Словенії, Кирило вдома майже не з'являвся, і часу на зосередження було більше ніж достатньо. Тиші – також.

Тиша виявилася не такою вже й густою та абсолютною. Лише тоді, коли Мефодій усе вимикав і замовкав, зосереджуючись, він починав чути купу сторонніх звуків, якісь стогони та зітхання, клацання, скрипи і кроки. Спершу це його лякало та напружувало, але згодом він звик. Іноді розмовляв навіть із голосом, який долинав до нього чи то з-під долівки, чи то з-за стін. Голос, на відміну від його батьків та брата, щиро цікавився думками Мефодія. Схоже, у нього з'явився друг.

Мефодій прокинувся, вмився, заварив собі чаю і випив аж дві чашки вприкуску з печивом, дивлячись на ранкове подвір'я. Було ледве по сьомій, брат кудись уже втік, забравши з собою майже цілу палку сухої ковбаси та пакет яблук. Мефодій прикинув, що він може приготувати собі на обід, та вирішив трохи помедитувати.

Увійшов до більшої з двох кімнат, усівся на підлогу перед величезним, на повен зріст, дзеркалом і, підібгавши ноги під себе, заплющив очі. Йому уявлялося тепле море і він, Мефодій

Задорожний, на його узбережжі. Легкість пробиралася у тіло. У легені, в кінцівки, в голову. Хлопцеві стало тепло, під пальцями він відчув пісок, сипучий і приємний. Легкість заповонила його всього, і малому здавалося, що він тримається підлоги лише якимось дивом. У голові наростало мірне й приємне гудіння, тепле тло польоту. Мефодій уявив себе метеликом на піску, зробив пальцями обох рук легкий порух, наче відштовхуючись, – і тієї миті відчув, як тіло його підіймається в повітря.

Мефодію стало радісно, але водночас і страшно. Страх обрубав йому крила, вигнав із тіла легкість, і хлопець знову відчув тілом грубу підлогу.

Розплющив очі. У кімнаті стало помітно темніше, мов перед грозою. Мефодій не встиг навіть здивуватися тому, що потемнішало вже тоді, як ледь-ледь зійшло сонце, аж раптом помітив дещо на журнальному столику при дзеркалі. Там, на купі кольорових журналів, поруч із порожнім уже горнятком чаю, трохи похитувалася голова. З коротким білявим волоссям, із темними колами довкруз очей та розбитими окулярами на перенісці. Мефодій похолоднішав і позадкував, аж поки не вперся спиною в стіну. Стіна була тверда, холодна і несподівано гостра, наче в шипах. Мефодій від жаху заплющив очі, але жахіття не зникло – голова зловісно зареготала, вдихаючи повітря з дивним звуком, схожим чи то на різкі крики ворона, чи на шкрябання ножа по залізних воротах. Мефодій перелякано відкрив очі на цей сатанинський сміх і побачив, що голови на столі вже нема. Натомість за ним, просто у стіні, стояла довга худа фігура в арештантській робі. Фігура нестримно реготала, тягла до Мефодія свої руки – і вже за секунду він відчув, як його шкіри торкнулися холодні гострі кігті. Людина зі стіни взялася за справу відразу і по-справжньому: хлопець відчув, як кігті з тріскотом рвуть йому шкіру на плечі, а потім ворухаться у м'язах. Адреналін вдарив у голову, і малий, нарешті опанувавши себе, кинувся бігти. Він не зронив жодного звуку, горлянка йому пересохла і видавала назовні лише хрипи.

Ось він відірвав спину від стіни, ось зробив кілька вайлуватих кроків до виходу, і рівно стільки ж залишилося до дверей... Але фігура зі стіни раптом стала не просто силуетом, а набула об'єму та пружності, вистрілила, мов із пружини, під стелю, а звідти яструбом кинулася на бідного хлопця. Мефодій під вагою монстра завалився на підлогу, потім був смикнувся кілька разів, але йому не давала рухатися ця істота.

Мефодій відчував, як щось темне, старе і зле вміщується в його тілі, вливається туди, як молоко в глечик. Біль простромив його, малий вигнувся мостом над підлогою, а потім безсило розпластався, не здатний уже опиратися. Чорна тінь сочилася з нього кудись униз, у підвали, крізь підлогу. Разом із тим його різало і патрало, наче якимись невидимими ножами, тіло тягнулося, втискалося у підлогу слідом за душею, продавляючи у долівці неглибоку ямку.

Останнє, що Мефодій Задорожний встиг запам'ятати в своєму житті, – це в'язке відчуття, з яким під шкіру рук лізуть скалки з дощок у підлозі. Потім настала чорна непам'ять. Потім настало ніщо.

А Герхард Фрай усміхається хижо і задоволено, чекаючи, коли підросте наступне дитятко у квартирі номер чотирнадцять.

Другой поверх

Квартира № 15

Тиша як генетична хвороба

Фарфорова балеринка – з тих, що у п'ятдесятих роках продавалися в кожному універсамі та слугували елементом декору й ознакою культурності господаря в типових радянських помешканнях, – раптом сама собою здригнулася, вперше в своєму іграшковому житті спромоглася на самостійний *en tournant* і, крутнувшись по краю серванта, полетіла вниз. Ударилася об дерев'яну, давно не фарбовану підлогу, розкололася на декілька частин та й так і завмерла розбитою. Лише кругла порцелянова голівка прокотилася ще з півметра, покрутилася наостанок під кріслом, у якому відпочивала пані Клава, і також затихла.

Пані Клава, перед цим трохи задрімавши, тепер розплющила очі. Крізь солодку й важку дрімоту вона тілом відчула якийсь поштовх, ледве-ледве розчула слабкий хлопок і відразу за цим, вирвавшись із передсонного стану, встигла побачити політ балеринки. Цю фігурку приніс їй на перше побачення її Федір. Це була мало не єдина річ у квартирі, яка свято береглася аж із шістдесятих і нагадувала Клаві про її молодість. Балеринка пірнула, вдарилася, розлетілася. Голова закотилася кудись. Клаві стало страшно, а потім відразу легко.

«Ну ось і всьо», – майнуло в задріманій голові старенької. Федір помер уже давно, років п'ятнадцять тому. Помер важко і страшно, в алкогольній лихоманці, із перегризеним сигаретним димом голосом. Коли говорив до неї щось востаннє, борсаючись у несвіжих простирадлах, то вже й не говорив – шипів, як пробитий м'яч, тільки нижче і страшніше. Вона тримала його дряблу, вже знесилену руку і прощалася, запевняючи, що «до скорого». Надворі був кінець дев'яностих, і пані Клава не сумнівалася, що оте «скоре» настане так швидко, що ніхто й не помітить. Телевізійна картинка не просто натякала на це, а говорила прямим текстом. Картинка реальна – за

вікнами помешкання – була лише зайвим підтвердженням картинки телевізійної. Клава посміхнулася сама собі та почала відкладати гроші на власний похорон.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

ОЛЕКСІЙ ЧУПА

Люди Донбасу — без вигадок і узагальнень

КАЗКИ МОГО БОМБОСХОВИЩА

Чупа проводить нам екскурсію
цим своїм внутрішнім Донбасом,
делікатно намагаючись не порушити
спокою персонажів.

Софія Андрухович,
письменниця

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ